

Warszawa, dnia 5 maja 2003 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

36081

RPO-426702-V-DZ/02

Pan Jerzy Szmajdziński
Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

W wystąpieniu skierowanym do Pana Ministra w dniu 20 marca 2003 r. Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawił swoje stanowisko w kwestii odmowy wypłaty ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z osobnej kwatery stałej, o którym mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002r. Nr 42, poz. 368 ze zm.) osobom zwolnionym ze służby wojskowej pełnionej jako służba stała z powodu wypowiedzenia stosunku służbowego w związku z restrukturyzacją Sił Zbrojnych bez zachowania prawa do kwatery, którym do dnia zwolnienia ze służby nie wypłacono tego świadczenia. Po zwolnieniu ze służby osobom tym odmówiono wypłacenia wspomnianego ekwiwalentu pomimo faktu, że wnioski o jego wypłatę złożyły w okresie pełnienia służby. Odmowa wypłaty tego świadczenia dotyczy również tych osób, którym - zgodnie z dyspozycją art. 24 ust. 4 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP -ekwiwalent winien być wypłacony najpóźniej z dniem zwolnienia ze służby. Odmawiając wypłaty ekwiwalentu organy Wojskowej Agencji Mieszkaniowej powołują się na treść art. 23 ust. 2 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP w brzmieniu nadanym przez art. 11 pkt 3 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o uposażeniu żołnierzy, ustawy o Policji, ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, ustawy o kontroli skarbowej, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych

oraz ich rodzin, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o Służbie Więziennej oraz ustawy o Inspekcji Celnej (Dz.U. Nr 81, poz. 877).

We wspomnianym wystąpieniu Rzecznik Praw Obywatelskich wskazywał, iż w jego ocenie odmowa wypłacenia ekwiwalentu osobom zwolnionym z czynnej służby wojskowej z przyczyn wskazanych w art. 23 ust.2 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP w obecnym brzmieniu, których wnioski o jego wypłatę zostały zarejestrowane w oddziale rejonowym Wojskowej Agencji Mieszkaniowej w okresie pełnienia służby (w stosunku do osób pełniących służbę w jednostkach wojskowych podporządkowanych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji - zarejestrowane przez inny organ wskazany w przepisach jako właściwy do realizacji tego świadczenia), i które zostały wciągnięte na listę kolejności zawierania umów o wypłatę, stanowi naruszenie zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez to państwa prawa, wynikającej z określenia Polski jako demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji). W stosunku do tych osób tworzona była bowiem iluzja, iż przyznane im prawo do kwatery zostanie zrealizowane poprzez wypłacenie ekwiwalentu pieniężnego, jednak wypłata nigdy nie nastąpiła. Osoby te zostały pozbawione przyznanych im uprawnień pomimo tego, iż zwolnienie ze służby nastąpiło z przyczyn, na które nie miały wpływu. Ponadto w odniesieniu do osób, które rozpoczęły pełnienie czynnej służby wojskowej jako służby stałej po dniu wejścia w życie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP miał zastosowanie art. 24 ust. 4 tej ustawy, a zatem wspomniane świadczenie należało im wypłacić najpóźniej z dniem zwolnienia ze służby. Zdaniem Rzecznika odmowa wypłaty ekwiwalentu omawianej grupie osób może być również rozpatrywana z punktu widzenia zgodności z zasadą ochrony praw nabytych, której treścią jest zakaz pozbawiania obywateli praw podmiotowych i ekspektatyw, ukształtowanych przez obowiązujące ustawy lub zakaz ich ograniczania w sposób arbitralny.

W piśmie z dnia 3 kwietnia 2003 r. (nr 303/5/2003/DP/MM) Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał stanowisko Pana Ministra w tej sprawie.

Z pisma tego wynika, iż generalnie nie podziela Pan Minister argumentów Rzecznika zawartych we wspomnianym wystąpieniu. Jednocześnie jednak zgodził się Pan Minister z tezą podniesioną w wystąpieniu Rzecznika, że w wyniku stosowania omawianego przepisu może powstać wrażenie, że część żołnierzy zawodowych zwalnianych ze służby nie z własnej winy, którzy - również nie z własnej winy - nie zrealizowali uprawnień do kwatery, traktowana jest gorzej niż żołnierze, którzy otrzymali ekwiwalent pieniężny w zamian za rezygnację z kwatery lub którym przydzielono kwaterę. Występujący w takiej sytuacji podział żołnierzy na „lepszych”, których prawo do kwatery zostało zrealizowane, i „gorszych”, którzy prawa tego nie mogli zrealizować z przyczyn niezależnych od siebie, budzić może wątpliwości natury konstytucyjnej odnośnie realizacji

zasady równości wobec prawa oraz zasady relewantności. Jednakże, zdaniem Pana Ministra, zmiana tego stanu rzeczy i przyjęcie, iż wszystkim żołnierzom zwalnianym z zawodowej służby wojskowej w przypadku wypowiedzenia stosunku służbowego przez właściwy organ wojskowy z powodu przeniesienia, przekształcenia lub likwidacji jednostki wojskowej na skutek restrukturyzacji Sił Zbrojnych przysługuje prawo do kwatery, wymaga nowelizacji ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP.

Wnioskuje zatem, że również Pan Minister - choć z innych powodów, niż przedstawione w omówionym na wstępie wystąpieniu Rzecznika - dostrzega konieczność zmiany obowiązującego stanu prawnego w kierunku ochrony praw obywatelskich grupy osób, których to wystąpienie dotyczyło, tj. osób, które w okresie pełnienia służby złożyły wnioski o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery i zostały wciągnięte na listę kolejności zawierania umów o wypłatę tego świadczenia, a następnie zostały zwolnione z czynnej służby wojskowej z przyczyn wskazanych w art. 23 ust. 2 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych. W tej sytuacji pragnę poinformować Pana Ministra, iż w mojej ocenie konieczne jest jak najszybsze podjęcie działań legislacyjnych w zakresie nowelizacji ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP w celu przywrócenia tym osobom możliwości zrealizowania.

Łączę wyrazy szacunku

ZASTĘPCA

Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk

uprawnień, których zostali pozbawieni w związku z wejściem w życie art. 23 ust. 2 powołanej ustawy w brzmieniu obecnym.

W świetle powyższego, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001r. Nr 14, poz.147) zwracam się do Pana Ministra z prośbą o wprowadzenie do przygotowywanego projektu nowelizacji ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP stosownych regulacji zmierzających do wyeliminowania dostrzeżonych również przez Pana Ministra wątpliwości co do konstytucyjności omówionych uregulowań prawnych. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o podjętych w tym kierunku działaniach.

Łączę wyrazy szacunku